Bijdrage subregio Rijk van Nijmegen aan Gelders Plan – PRT Asiel

Versie 4 oktober 2023

Inhoudsopgave

Samenvatting aanbod en randvoorwaarden van Rijk van Nijmegen

I Inleiding

II Overzichten met opvang en opgave per gemeente in het Rijk van Nijmegen

1 Asielopvang, 5 jaar of langer

1a Reguliere COA-opvang, minimaal 5 jaar

1b Noodopvang COA, korter dan 5 jaar

2 Opvang Oekraïne

2a Gemeentelijke opvang

2b Particuliere opvang

3 Taakstelling huisvesting statushouders

3a Realisatie taakstelling

3b Flexwoningen

4 Bijzondere voorzieningen

4a AMV-opvangplekken

4b AMV-huisvestingsplekken

4c Landelijke Vreemdelingen Voorziening of Bed Bad Brood plekken

III Voorziene gevolgen voor netwerkpartners

5 Beveiliging / handhaving en toezicht / politie

6 Onderwijs

6a Voorschoolse opvang

6b PO-taalklassen/regulier onderwijs

6c VO/ISK

6d 18+ onderwijs

7 Zorg

7a Huisartsenzorg

7b Tandartszorg

7c Zorgcoördinatie, Wmo, Jeugdhulp, GGZ

7d Publieke gezondheidszorg/GGD

8 Huisvesting

IV Aanbevelingen voor noodzakelijke beleids- en uitvoeringsaanpassingen

Samenvatting aanbod en randvoorwaarden van Rijk van Nijmegen

Onderwerp	Aanbod	Randvoorwaarden
Reguliere COA-opvang, 5 jaar of langer	Wij zetten in op het realiseren van meer structurele langdurige opvangplekken in het Rijk van Nijmegen.	Investeringen door het COA om structurele langdurige opvangplekken in het Rijk van Nijmegen te realiseren. Dat houdt ook in dat er maatwerk nodig is bij het toepassen van wet- en regelgeving, om langlopende procedures en kostenverhogende maatregelen zoveel mogelijk te beperken.
Opvang ontheemden Oekraïne	Wij leveren geen bovenmatige inspanning voor de extra opvang van ontheemden uit Oekraïne, maar zetten in op het langer openhouden van bestaande opvanglocaties en het vervangen van locaties waarvan het gebruik niet verlengd kan worden.	Aanpassen van de voorwaarden waaronder opvang ontheemden uit Oekraïne verleend wordt, mede vanwege het behoud van maatschappelijk draagvlak. Wij denken daarbij aan eigen bijdragen voor de gemeentelijke opvang van ontheemden die inkomen hebben uit werk (conform regeling COA) en het verhuren van woonruimte (flexwoningen).
Taakstelling huisvesting statushouders	Wij willen de koppelingen tussen statushouders en wooneenheden uitruilen binnen het Rijk van Nijmegen en onderzoeken of er in het Rijk van Nijmegen een subregionale doorstroomlocatie gerealiseerd kan worden en waar. In die lijn is het ook wenselijk zijn dat ook woningcorporaties op subregionaal niveau gaan samenwerken. Wij gaan dit voorstel agenderen bij hen.	Bij de huisvesting van statushouders de uitruil van koppelingen binnen het Rijk van Nijmegen volledig faciliteren door het COA. Statushouders in opvanglocaties in het Rijk van Nijmegen koppelen aan een gemeente in het Rijk van Nijmegen. Dat geldt sowieso voor een mogelijke doorstroomlocatie. Bekostiging van de te realiseren doorstroomlocatie in het Rijk van Nijmegen wordt volledig vergoed door het COA.
PO taalklassen/regulier onderwijs	Wij gaan in het Rijk van Nijmegen inventariseren hoe wij en de schoolbesturen kunnen samenwerken en elkaar kunnen helpen.	De bekostiging van NT2 leerlingen op reguliere scholen te verlengen van een naar twee jaar. De bekostiging per individuele leerling vanaf één deelnemer in plaats van de koppeling aan minimaal aantal van vier deelnemers NT2 om NT2 leerlingen op te nemen in regulier basisonderwijs.

		NT2 leerlingen als groep onderbrengen bij het subregionaal samenwerkingsverband met als doel een meer gecoördineerde ondersteuning van scholen en kinderen.
Zorgcoördinatie, Wmo, Jeugdhulp, GGZ	In Nijmegen is een experiment gestart voor de opvang van overlastgevende personen met diverse problematiek op een aparte vleugel in één van onze opvanglocaties ('0-vleugel'). Sinds kort hebben we daar een vorm van ambulante woonbegeleiding voor ingekocht bij Iriszorg. Dit ontlast andere locaties beslist. We denken dat deze vorm van opvang opschaalbaar is naar niveau Rijk van Nijmegen voor personen die in het Rijk van Nijmegen worden opgevangen, maar dan zou het wenselijk c.q. noodzakelijk zijn om hiervoor een aparte locatie te vinden. Een belangrijk deel van de betreffende personen heeft chronische/hardnekkige problematiek.	Erkenning door de VNG van het Nijmeegse experiment opvang overlastgevende personen en vanuit een externe organisatie monitoren van dit experiment. De bekostiging van dit experiment niet ten laste laten komen van de deelnemende gemeenten.
Subregionale opvangorganisatie	We realiseren in het Rijk van Nijmegen een regionale opvangorganisatie voor asielzoekers in Nederland, in combinatie met een regionale doorstroomlocatie voor statushouders.	De financiering en bekostiging van het eerste regionale opvangorganisatie voor asielzoekers van Nederland in het Rijk van Nijmegen geschiedt door het Rijk. Hiervoor is voldoende capaciteit en deskundigheid beschikbaar en een organisatievorm die aansluit bij de al bestaande overlegstructuren in het Rijk van Nijmegen. De taakstellingen huisvesting statushouders worden gerealiseerd met asielzoekers die in deze regionale opvangorganisatie worden opgevangen.

I Inleiding

In deze bijdrage van de gemeenten in de subregio Rijk van Nijmegen (Berg en Dal, Beuningen, Druten, Heumen, Nijmegen en Wijchen) staan de gemeentelijke overzichten van de opgaven, taakstellingen (huisvesting statushouders) en gerealiseerde en geplande opgaven en taakstellingen in de subregio. In dit totaaloverzicht is per gemeente ook de Particuliere Opvang Oekraïners (POO) opgenomen. In deze bijdrage geven de gemeenten aan hoe zij samen zorgen voor c.q. meewerken aan:

- de realisatie van voldoende opvang plekken voor asielzoekers, waaronder AMV'ers;
- de realisatie van permanente opvang voor statushouders;
- de opvang van ontheemden uit Oekraïne.

Werkwijze

Wij hebben het format dat is ontwikkeld door de subregio Stedendriehoek, als basis genomen. Afgesproken is dat alle subregio's in de provincie Gelderland dit format als basis hanteren, om zoveel mogelijk de informatie over dezelfde onderwerpen op een eenduidige wijze te verkrijgen. Dit format is in het ambtelijk overleg in het Rijk van Nijmegen 'gevuld' en afgestemd.

De peildatum van de gepresenteerde gegevens is 4 september 2023, zoals weergegeven in het laatst verspreide Dashboard van de PRT.

Toelichting

In paragraaf 4 van hoofdstuk II wordt een toelichting gegeven op de zogeheten bijzondere voorzieningen. We brengen daarbij specifieke opgaven in beeld die onderdeel uitmaken van de totale vreemdelingenketen, maar die minder of niet zichtbaar zijn in de totaalcijfers, terwijl er wel sprake is van specifieke omstandigheden met impact voor ketenpartners. Het gaat specifiek om plekken voor opvang en huisvesting van alleenstaande minderjarige vluchtelingen (AMV'ers) en zogeheten 'Bed Bad Brood plekken' voor uitgeprocedeerde en/of ongedocumenteerde asielzoekers.

Opvangplekken voor AMV'ers tellen mee voor de asielopgave, maar leggen ook een additionele druk op het voortgezet onderwijs en zijn daarom separaat in beeld gebracht. Huisvesting voor AMV'ers met een verblijfsstatus) telt mee in de taakstelling huisvesting statushouders.

Afsluitend doen wij een aantal aanbevelingen voor ons inziens noodzakelijke aanpassingen in beleid en uitvoering.

Definities

Bij het schrijven van dit plan merkten wij dat er verwarring was over wat er verstaan werd onder bijvoorbeeld 'crisisnoodopvang' en 'noodopvang'. In het format wordt uitgegaan van termijnen: reguliere COA-opvang duurt 5 jaar of langer, noodopvang COA is minder dan 5 jaar. Deze termijnen zijn gekozen vanwege de definitie van 'duurzame opvang', die de wet hanteert.

Het COA hanteert daarnaast andere definities: 'crisisnoodopvang' wordt door gemeenten georganiseerd en geëxploiteerd, 'noodopvang' door het COA. Het aantal asielzoekers onder 'noodopvang' telt mee in de taakstelling, het aantal onder 'crisisnoodopvang' niet. Dit zien we terug in het dashboard van de PRT. Wat hierin wordt weergegeven in de tabel 'Crisisnoodopvang' zouden wij 'Tijdelijke gemeentelijke opvang' willen noemen. Het COA hanteert daarnaast een indeling in termijnen van korter of langer dan drie jaar. Bij opvang, langer duurt dan drie jaar, gelden andere kwaliteitseisen (duurzaamheid) dan bij opvang die korter duurt dan drie jaar. Daarom duurde bijvoorbeeld de verbouwing van de dependance AZC in Nijmegen aan de Stieltjesstraat veel langer dan voorzien.

Wij hanteren de definities die samenhangen met de duur van de opvang:

- Reguliere opvang is langdurige opvang, minimaal 5 jaar;

- Noodopvang is kortdurige opvang, korter dan 5 jaar. Daaronder scharen wij ook ‘crisisnoodopvang’.

Tot slot

Dit document is een integraal plan van het Rijk van Nijmegen. Wij doen voorstellen om op subregionaal niveau meer af te stemmen en samen te werken. Wij pleiten ervoor om de opgaven en taakstellingen op het niveau van het Rijk van Nijmegen vast te leggen en op te pakken. Dat heeft als voordeel dat er geen ‘ruilhandel’ hoeft plaats te vinden en dat meer maatwerk geleverd kan worden door gemeenten binnen het Rijk van Nijmegen: een gemeente kan meer ruimte hebben voor bijvoorbeeld de opvang van AMV’ers of kan een gezin huisvesten. Het is ons inziens logisch zijn dat die gemeente dat benut, zodat andere gemeenten die deze ruimte ontberen, hierdoor weer ruimte kunnen bieden voor andere opgaven en taakstellingen. Wij zien mogelijkheden om dit goed te organiseren op ambtelijk en bestuurlijk niveau.

Wij doen een aanbod, maar om dat te kunnen waarmaken moeten wij zelf wat doen en hebben we ook wat nodig van anderen. Wij willen de huidige samenwerking in het Rijk van Nijmegen, zoals op het gebied van zorg en onderwijs, intensiveren en verbreden. In de opvang van asielzoekers en ontheemden willen we kijken of gezamenlijke piketregelingen een meerwaarde hebben en zo ja, hoe we die uitvoerbaar kunnen maken voor alle gemeenten.

II Overzichten realisatie in het Rijk van Nijmegen

1. Asielopvang

De termijn van 5 jaar is gekozen vanwege de definitie ‘duurzame opvang’ in de wet.

1a Reguliere COA-opvang, minimaal 5 jaar, d.d. 01-09-2023

Gemeente	Opgave	Actuele capaciteit	In de planning tot 1-1-2024	In de planning na 1-1-2024
Berg en Dal	126	0	0	19
Beuningen	94	0	0	0
Druten	69	0	0	Vangt Wijchen op
Heumen	62	0	0	0
Nijmegen	644	445	75	0
Wijchen	149	0	0	300 inclusief Druten
Totaal	**1.144**	**445**	**75**	**319**
Resultaat*		**-699**	**-624**	**-305**

Toelichting:

Nijmegen	De huidige noodopvang aan de Stieltjesstraat (120 plekken) sluit per september 2027. De uitbreiding van de AZC Dommer van Poldersveldtweg met 75 plekken is dit jaar gerealiseerd.
Druten/Wijchen	Hebben de opgave asiel gezamenlijk opgepakt. Dit betekent dat Druten een noopdopvanglocatie inricht vanaf november 2023 tot november 2025. Wijchen ontwikkelt een AZC inclusief de taakstelling van Druten voor 300 opvangplekken. Dit AZC zal eind 2024 gereed zijn.

1b Noodopvang COA, korter dan 5 jaar, d.d. 01-09-2023

Gemeente	Actuele capaciteit	In de planning tot 1-1-2024	In de planning na 1-1-2024
Berg en Dal	107		
Beuningen			
Druten	0	100	100 inclusief Wijchen
Heumen	800		
Nijmegen	1.200		
Wijchen	0	In opgave Druten	In opgave Druten
Totaal	**2.107**	**100**	

Toelichting:

Berg en Dal	Heeft momenteel noodopvang voor 107 AMV’ers op twee locaties. De tijdelijke opvang in Hotel Erika is bedoeld ter overbrugging naar een nieuwe duurzame locatie. De insteek is om te komen tot 126 langdurige opvangplekken.
Heumen	De noodopvang opende eind augustus en sluiting is voorzien op 1 december a.s.
Nijmegen	Voor de noodopvang Winkelsteeg is sluiting voorzien per 1 november a.s.

Conclusie

Volgens de (concept) Spreidingswet hebben wij in het Rijk van Nijmegen de opgave om 1.144 duurzame opvangplekken (langer dan 5 jaar) te realiseren. Eind 2023 zijn er 520 (445 + 75) gerealiseerd. In 2024 komen er 300 (Druten en Wijchen) plus 19 (Berg en Dal) bij. Het tekort bedraagt dan nog 305.

Er zijn ontwikkelingen in Beuningen en Nijmegen, die nu nog vooral op ambtelijk niveau onderzocht worden op technische haalbaarheid. Deze leiden tot ons bod dat wij ervoor zorgen dat op 1 januari 2028 deze 305 plekken structureel zijn gerealiseerd.

Ten aanzien van de noodopvang (korter dan 5 jaar) hebben wij een capaciteit van 2.107 opvangplekken. Het COA heeft Heumen en Nijmegen gevraagd om deze opvanglocaties nog zes maanden open te houden. Beide gemeenten beraden zich hierover.

AMV'ers

De opvang van AMV'ers is verwerkt in deze aantallen. Berg en Dal focust op duurzame opvang van 100 AMV'ers met een groei naar ca. 126. Wij onderzoeken gericht de mogelijkheden van extra ruimte in het Rijk van Nijmegen voor opvang AMV'ers. In dit stadium is hierover nog geen verdere informatie beschikbaar.

Wij constateren dat de bestuurlijke wens van Berg en Dal om langdurige opvang te bieden aan AMV'ers niet overeenkomt met de insteek van het COA om in te zetten op kortdurige opvang hiervoor. Achtergrond hiervan is dat voor langdurige opvang hogere investeringen nodig zijn die te herleiden zijn tot eisen ten aanzien van duurzaamheid.

In tabellen 4 a en 4b wordt een specificatie gegeven over opvang en huisvesting AMV'ers.

Aanbod

Wij zetten in op het realiseren van meer structurele langdurige opvangplekken in het Rijk van Nijmegen.

Randvoorwaarde

Om ons aanbod waar te kunnen maken is het nodig dat het COA investeert om deze accommodaties te realiseren. Dat houdt ook in dat er maatwerk nodig is bij het toepassen van wet- en regelgeving, om langlopende procedures en kostenverhogende maatregelen zoveel mogelijk te beperken.

2. Opvang ontheemden Oekraïne

2a Opvang Oekraïense ontheemden, d.d. 01-09-2023

Gemeente	Opgave	Actuele capaciteit	In de planning tot 1-1-2024	In de planning na 1-1-2024
Berg en Dal	200 (+13)	262		+50
Beuningen	150 (+10)	230		
Druten	110 (+7)	140		Tot 15-03-2024
Heumen	98 (+7)	99		
Nijmegen	1.024 (+69)	757	+48	
Wijchen	236 (16)	220		
Totaal	**1.818 (+122)**	**1.708**	**+48**	**+50**

Toelichting

De 122 extra te realiseren opvangplekken zijn het resultaat van de extra opgave die de staatssecretaris per brief van 8 september jl. heeft kenbaar gemaakt aan de burgemeesters en voorzitters van de veiligheidsregio's.

Berg en Dal	De locatie de Kentering wordt nog dit jaar uitgebreid met 50 plekken.
Druten	Heeft 140 plekken voor vluchtelingen uit Oekraïne op het schip beschikbaar tot maart 2024. We zijn opzoek naar vervangende opvangcapaciteit voor 100 vluchtelingen voor de overige hebben we dan geen plaats meer (-40).
Nijmegen	De locatie vm. Daniëlskerk sluit per 1-10-2023 (80 plekken) en per die datum gaat de locatie PH7 (Prins Hendrikstraat 7) starten (128 plekken): per saldo 48 extra plekken. Overwogen wordt deze 48 extra plekken in te zetten voor tijdelijke huisvesting statushouders (doorstroomlocatie). Op de locatie Tarweweg worden 35 plekken bezet door maximaal 15 vluchtelingen met ernstig problematisch woongedrag. Zij worden in een vleugel van het pand (de zogenaamde nul-vleugel) ambulant begeleid door Iriszorg (intensieve woonbegeleiding). Dit is een experiment dat eind dit jaar wordt geëvalueerd.

2b Particuliere opvang Oekraïense ontheemden, d.d. 01-09-2023

Gemeente	Aantal ontheemden	Aantal opvangplekken		
Berg en Dal				
Beuningen	28	14		
Druten	24	11		
Heumen				
Nijmegen	192	?		
Wijchen	33	14		
Totaal				

Conclusie

Om aan de opgave opvang ontheemden Oekraïne te voldoen zijn in het Rijk van Nijmegen nog 134 plekken nodig. Wij zien een nog verdere verhoging van deze opgave zeer zwaar in, vooral omdat de exploitatie van de opvanglocaties een gemeentelijke verantwoordelijkheid is. Wellicht zijn er nog locaties te vinden die geschikt zijn of zijn te maken, maar het ontbreekt de gemeenten aan eigen capaciteit en expertise om die te kunnen exploiteren. Ook op de markt is het aanbod van capaciteit en expertise zeer beperkt. Zoals we in paragraaf 6 verwoorden, begint het vooral te kraken in het primair onderwijs en in de taalklassen.

Ook is bij een aantal gemeenten de bovengrens van het maatschappelijk draagvlak bereikt of in ieder geval zichtbaar. Dat heeft te maken met het beeld van de ‘uitzonderingspositie’ die ontheemden hebben, die inkomen uit werk ontvangen en geen huur voor (gemeentelijke) opvang betalen en met de wetenschap dat een aanzienlijk deel van de ontheemden niet zal terugkeren naar Oekraïne en dus mee concurreert op de schaarse woningmarkt.

Aanbod

Wij leveren geen bovenmatige inspanning voor de extra opvang van ontheemden uit Oekraïne, maar zetten in op het langer openhouden van bestaande opvanglocaties en het vervangen van locaties waarvan het gebruik niet verlengd kan worden.

Randvoorwaarde

Aanpassen van de voorwaarden waaronder opvang ontheemden uit Oekraïne verleend wordt, mede vanwege het behoud van maatschappelijk draagvlak. Wij denken daarbij aan eigen bijdragen voor de gemeentelijke opvang van ontheemden die inkomen hebben uit werk (conform regeling COA) en het verhuren van woonruimte (flexwoningen).

3. Taakstelling huisvesting statushouders

3a Huisvesting statushouders, d.d. 01-09-2023

Gemeente	Opgave 2023 (totaal)	Gerealiseerd op 01-09-2023	Nog te realiseren voor 01-01-2024
Berg en Dal	96 (- 13)	36	47
Beuningen	73 (+ 4)	49	28
Druten	53 (-1)	27	25
Heumen	48 (0)	21	27
Nijmegen	492 (+ 11)	200	303
Wijchen	114 (- 9)	70	35
Totaal	**876 (+ 14)**	**421**	**469**

Toelichting:

De aantallen per gemeente onder 'Opgave 2023' is de optelsom van de taakstelling 2023-I en 2023-II, vermeerderd met tussen haakjes de nog niet gerealiseerde taakstelling uit voorgaande jaren (zie dashboard).

Rekenvoorbeeld:

Berg en Dal

- Taakstelling 2023-I = 42
- Taakstelling 2023-II = 54
- 'Aanvullende' taakstelling = de nog niet gerealiseerde taakstelling uit voorgaande jaren (9)

Toelichting:

Berg en Dal	Heeft de intentie om locaties KWE/KWG (kleine wooneenheden/kleine woongroepen) in te zetten voor de huisvesting van AMV'ers. De intentie is hier rond de 20 plekken voor te realiseren.
Beuningen	Er lopen veel aanvragen voor gezinshereniging. Daarmee is in de meeste gevallen qua huisvesting al rekening gehouden.
Druten	Taakstelling 2023-I = 23 Taakstelling 2023-II = 30 De taakstellingen zijn tot nu toe behaald 2023-ll loopt nog eerste helft is gehaald met 5 in de plus.
Heumen	Concreet vooruitzicht op huisvesting voor nog 8 personen.
Nijmegen	Realisatie 2023 is problematisch en de verwachting is dat de taakstelling ruimschoots niet wordt gehaald. Als de eerste fase project NDW21 tijdig wordt opgeleverd, wordt dit probleem aanzienlijk kleiner, maar dan nog lijkt de taakstelling niet haalbaar.
Wijchen	Taakstelling 2023-I = 50 Taakstelling 2023-II = 64 De taakstellingen zijn tot nu toe behaald 2023-ll loopt nog eerste helft is gehaald met 18 in de plus

Conclusie

Wat betreft de huisvesting van statushouders liggen de meeste gemeenten op schema, uitgezonderd Nijmegen.

De taakstelling huisvesting is gekoppeld aan een gemeente en is niet uitwisselbaar met een andere gemeente. Het uitruilen van huisvesting tegen opvangplekken is niet mogelijk. Het is ook niet noodzakelijk: bij de realisatie van de taakstelling kunnen bijvoorbeeld koppelingen wel uitgeruild worden. Om een voorbeeld te geven: een gezin van vier personen in gemeente A heeft één grote woning nodig en die is niet beschikbaar in A. Dit gezin kan wel gehuisvest worden in gemeente B. Vier alleenstaanden in B kunnen wellicht in vier kleinere aparte wooneenheden in A (of in een andere gemeente binnen de subregio) gehuisvest worden. In dat perspectief is het realiseren van een regionale doorstroomlocatie, waarin met name alleenreizende statushouders tijdelijk worden opgevangen, wenselijk. Het maakt de koppeling op het moment van gezinshereniging beter mogelijk.

Aanbod

Wij willen deze koppelingen uitruilen binnen het Rijk van Nijmegen en onderzoeken of er in het Rijk van Nijmegen een subregionale doorstroomlocatie gerealiseerd kan worden en waar. In die lijn is het ook wenselijk zijn dat ook woningcorporaties op subregionaal niveau gaan samenwerken. Wij gaan dit voorstel agenderen bij hen agenderen.

Randvoorwaarde

Uitruil van koppelingen binnen het Rijk van Nijmegen moet volledig gefaciliteerd worden door het COA.

Statushouders in opvanglocaties in het Rijk van Nijmegen koppelen aan een gemeente in het Rijk van Nijmegen. Dat geldt sowieso voor een mogelijke doorstroomlocatie.

Bekostiging van de te realiseren doorstroomlocatie in het Rijk van Nijmegen wordt volledig vergoed door het COA.

3b Flexwoningen*

Gemeente	Actuele capaciteit	In de planning tot 1-1-2024	In de planning na 1-1-2024
Berg en Dal			
Beuningen			
Druten	0	?	In onderzoek
Heumen			
Nijmegen	0	150	In onderzoek
Wijchen	0	86	In onderzoek
Totaal		**236**	

** flexwoningen kunnen randvoorwaardelijk zijn voor de realisatie van de diverse taakstellingen. In dit overzicht is opgenomen de voorziene of gerealiseerde capaciteit per doelgroep.*

Toelichting:

Druten/Wijchen	Zijn beide nog in gesprek met de wooncorporaties om te bezien of er extra flexwoningen geplaatst kunnen worden. In Druten zal dit ook nodig zijn als vervanging van de plaatsen voor vluchtelingen uit Oekraïne op het schip (140 bedden). De overige flexwoningen in Druten en Wijchen zijn bedoeld voor de reguliere doelgroepen sociale huur.
Nijmegen	Het betreft het project NDW21, waar 500 flexwoningen gerealiseerd worden. Daarvan komt 30% beschikbaar voor statushouders en ontheemden

4. Bijzondere voorzieningen

Alleenreizende minderjarige vluchtelingen

4a AMV-opvangplekken, d.d. 01-09-2023

Gemeente	Actuele capaciteit	In de planning tot 1-1-2024	In de planning na 1-1-2024
Berg en Dal	107		
Beuningen			
Druten			
Heumen			
Nijmegen			
Wijchen			
Totaal	**107**		

AMV-huisvesting, d.d. 01-09-2023

Gemeente	Actuele capaciteit	In de planning tot 1-1-2024	In de planning na 1-1-2024
Berg en Dal			20 plekken in KWG/KWE
Beuningen			
Druten		4 plekken in KWE	4 plekken in KWE
Heumen			
Nijmegen	20 plekken in KWE		16-24 plekken in KWG
Wijchen			
Totaal	**20**	**5**	**41-49**
Resultaat	**20**	**25**	**66-74**

Toelichting

AMV-opvangplekken tellen mee voor de asielopgave, maar leggen een additionele druk op het voortgezet onderwijs en zijn daarom separaat in beeld gebracht.

AMV-huisvesting (voor AMV'ers met een verblijfsstatus) telt mee in de taakstelling huisvesting statushouders en kent twee vormen:

- **KWE**, kleinschalige wooneenheden. Meestal 4-5 jongeren delen een regulier woonhuis/appartement. Wonen redelijk zelfstandig onder ambulante begeleiding van een gecertificeerde jeugdhulporganisatie.
- **KWG**, kleinschalige woongroep. Een grotere locatie voor ongeveer 20-30 jongeren met vaste begeleiding 24/7 van een gecertificeerde jeugdhulporganisatie.

  De begeleiding wordt gecontracteerd en bekostigd door het NIDOS (voogdij-organisatie). De jeugdhulporganisatie (in onze regio veelal Yoin/Lindenhout) is huurder van de woning/locatie.

Berg en Dal groeit mogelijk naar 30 plekken in KWG/KVE na 1 januari 2014.

<u>Landelijke Vreemdelingen Voorziening- of Bed Bad Brood plekken*</u>

Het betreft uitgeprocedeerde en dus ongedocumenteerde personen. In Nijmegen worden er 46 opgevangen.

<u>Toelichting</u>

De LVV biedt onderdak in combinatie met begeleiding, op voorwaarde dat aan de toelatingscriteria is voldaan, voor alle vreemdelingen zonder recht op verblijf of Rijksopvang die zich bij lokale organisaties of overheden melden. Uitgezonderd van toelating zijn vreemdelingen met een zwaar inreisverbod van 10 jaar en hoger, ongewenst verklaarden, EU-burgers en Dublinclaimanten. Omdat

er nog geen duidelijkheid is over waar de LVV komt en hoe een en ander gefinancierd gaat worden, is hier het aantal gesubsidieerde bed-bad-brood plekken in Nijmegen aangegeven.

De besluitvorming over de LVV is uitgesteld.

III Voorziene gevolgen voor netwerkpartners

5. *Beveiliging / handhaving en toezicht / politie*
   Wij willen zoveel mogelijk op het niveau van het Rijk van Nijmegen een veiligheidsoverleg inrichten met politie, COA en gemeenten (waaronder toezicht en handhaving), met als doel preventief en tijdig situaties te kunnen oppakken.
   Bij de opvang van Oekraïners merken we op een aantal locaties overlast als gevolg van drankgebruik (zowel binnen de locaties als in de omgeving van die locaties).

6. *Onderwijs*
   a. Voorschoolse opvang
      Hier maken we nauwelijks gebruik van.

   b. PO taalklassen/regulier onderwijs
      We merken in meerdere gemeenten dat het primair onderwijs enorm onder druk staat. Kinderen op het primair onderwijs kunnen vaak niet naar de school van hun keuze en/of dichtstbijzijnde school. Dit brengt vervoersproblematieken met zich mee van en naar het onderwijs, passend bij onderwijs en/of opvang van de andere kinderen en/of ouders van het gezin. Extra toevoeging van kinderen uit Oekraïne leidt tot extra druk op de bestaande voorzieningen: vollere klassen en meer taalproblematiek.

      Aanbod
      Wij gaan in het Rijk van Nijmegen inventariseren hoe wij en de schoolbesturen kunnen samenwerken en elkaar kunnen helpen.

      Randvoorwaarde:
      De bekostiging van NT2 leerlingen op reguliere scholen te verlengen van een naar twee jaar.
      De bekostiging per individuele leerling vanaf één deelnemer in plaats van de koppeling aan minimaal aantal van vier deelnemers NT2 om NT2 leerlingen op te nemen in regulier basisonderwijs.
      NT2 leerlingen als groep onderbrengen bij het subregionaal samenwerkingsverband met als doel een meer gecoördineerde ondersteuning van scholen en kinderen.

   c. VO/ISK
      Berg en Dal ontwikkelt met schoolbestuur @VOcampus een nieuwe ISK locatie in Ubbergen met een maximum capaciteit van 130 leerlingen. Intentie is deze locatie november 2023 in bedrijf te hebben.
      Het Pontem college zit overvol en heeft wachtlijsten. Dit is voor de komende asielopvanglocaties een probleem en we moeten kijken naar dagbesteding als overbrugging. Jeugdigen uit Oekraïne zijn beperkt gemotiveerd om onderwijs te volgen. We wijzen hen met regelmaat op de leerplicht, maar dit is een moeizaam proces.
      De wachtlijsten bij het ISK hebben ook gevolgen voor de komst van de statushouders. Deze kinderen krijgen niet het onderwijs waar ze recht op hebben, vanwege wachtlijsten. Dagbestedingsprogramma's hebben geen verplicht karakter, wat ertoe leidt dat jongeren zich beperkt verder ontwikkelen en een eigen visie op dagbesteding ontwikkelen.

   d. 18+ onderwijs
      De weinige studenten in de Oekraïne-opvanglocaties hebben dit zelf geregeld, veelal met online onderwijs. Met betrekking tot statushouders merken we dat er een groot gebrek is aan NT2 docenten wat ervoor zorgt dat onderwijs (op inburgering) niet altijd kan starten binnen het gewenste tijdsbestek. Deze 'wachttijd' gaat af van de inburgeringsperiode.

7. *Zorg:*

a. Huisartsenzorg
We ervaren in sommige gemeenten knelpunten voor het verkrijgen van huisartsen voor statushouders. Veel huisartsenpraktijken zitten overvol. De zorg voor Oekraïners gaat via Arenazorg en dit hapert regelmatig. De app van Arenazorg is lastig in gebruik voor vluchtelingen en de taal is vaak een probleem. We moeten regelmatig helpen door te bellen en zelf het verhaal uit te leggen. Daar komt bij dat deze vluchtelingen gewend zijn in land van herkomst voor alles een ambulance te bellen. Dit vraagt voortdurend aandacht.

b. Tandartszorg
Geen noemenswaardige problemen.

c. Zorgcoördinatie, Wmo, Jeugdhulp, GGZ
We ervaren een toenemende problematiek, vooral bij ontheemden uit Oekraïne. Vaak is er sprake van een combinatie van psychische problemen en overmatig drankgebruik, wat leidt tot gedragsproblemen en conflicten met medebewoners en locatiemedewerkers. De samenwerking met de zorgcoördinatoren van Sterker loopt steeds beter omdat zij de wegen beter kennen. Echter, het inschatten van spoedeisende problematiek door de crisisdienst gaat moeizaam. Het resultaat is meestal dat ze het niet urgent of ernstig genoeg vinden en wij met een onmogelijke situatie in de noodopvang met veel kwetsbare vluchtelingen achterblijven.

Aanbod
In Nijmegen is een experiment gestart voor de opvang van overlastgevende personen met diverse problematiek op een aparte vleugel in één van onze opvanglocaties (‘0-vleugel’). Sinds kort hebben we daar een vorm van ambulante woonbegeleiding voor ingekocht bij Iriszorg. Dit ontlast andere locaties beslist.

We denken dat deze vorm van opvang opschaalbaar is naar niveau Rijk van Nijmegen, voor personen die in het Rijk van Nijmegen worden opgevangen, maar dan zou het wenselijk c.q. noodzakelijk zijn om hiervoor een aparte locatie te vinden. Een belangrijk deel van de betreffende personen heeft chronische/hardnekkige problematiek.

Onderdeel van onze werkwijze is ook de bredere inzet van zorgcoördinatie specifiek voor de Oekraïne-opvang. Deze is beschikbaar voor alle locaties en werkt inmiddels regionaal in het Rijk van Nijmegen. De zorgcoördinatie biedt maatschappelijk werk en casemanagement. Zij adviseren over de doorplaatsing van personen naar de 0-vleugel, maar natuurlijk vooral naar reguliere zorg (Wmo en Jeugdzorg).

Randvoorwaarde
Erkenning door de VNG van het Nijmeegse experiment opvang overlastgevende personen en vanuit een externe organisatie monitoren van dit experiment.
De bekostiging van dit experiment niet ten laste laten komen van de deelnemende gemeenten: tot nu toe dekt Nijmegen het uit de rijksvergoeding, maar het is een forse kostenpost.

d. Publieke gezondheidszorg / GGD
We merken dat het aanbod van de GGD vaak niet of slecht aansluit bij het behoeften- en kennisniveau van de vluchtelingen en ontheemden. Wij willen daarom – wanneer nodig - de GGD uitnodigen bij de ambtelijke overleggen.
De ingekochte GGD trainingen voor statushouders slaan over het algemeen wel goed aan. Denk hierbij aan een training over het algemene gezondheidsnetwerk in Nederland en een training, geënt op bewustwording van mogelijk mentale problematieken.

8. Huisvesting
   In paragraaf 3 hebben we ons aanbod toegelicht over de uitruil van koppelingen. Medewerking van en samenwerking met de woningcorporaties is een kritische succesfactor. We weten dat er een groot beroep wordt gedaan op hun taak bijzondere bemiddeling. Maar ook voor hen kan subregionale samenwerking bij deze taakstelling voordelen geven. Wij gaan dit onderwerp agenderen in de bestaande overleggen bijzondere bemiddeling.

IV Aanbevelingen voor noodzakelijke beleids- en uitvoeringsaanpassingen

Wij stellen (ambtelijk) voor om gezamenlijk goed na te denken over wenselijke en realiseerbare subregionale oplossingen voor vraagstukken die lokaal spelen op dit moment. Te denken valt in eerste aanleg aan:

- Zorgcoördinatie: een gezamenlijke zorglocatie inrichten.
- Een gezamenlijke time-out locatie inrichten voor ontheemden uit Oekraïne die er ‘even tussenuit’ moeten omdat hun gedrag niet acceptabel was. Het gaat hierbij niet om bewoners die veel zorg nodig hebben.
- Voortgezet onderwijs
- Huisvesting van statushouders en daardoor de overbelasting van de asielketen (doorstroomlocatie)
- Realisatie primaire doelstelling Spreidingswet (Regionale opvangorganisatie)
- Vrijetijdsinvulling: in de avonduren en weekenden.
- Samenwerken met welzijnsinstanties en wooncorporaties en gemeente aan leefbaarheid in wijken en buurten. Dit, omdat de verhoogde taakstelling statushouders zorgt voor een vergrote druk op specifieke wijken. We willen voorkomen dat er geen samenhang en wederzijds begrip meer is door taalbarrières of het niet begrijpen van elkaars gebruiken en gewoontes.

Door samenwerking wordt het mogelijk om kleinschalige opvang, op maat van de betreffende gemeente, vorm te geven. Het AZC in Nijmegen heeft alle voorzieningen en kan als centrale locatie het asielproces c.a. verzorgen voor een aantal kleinere satellietlocaties. Welke werkzaamheden centraal en welke decentraal kunnen worden georganiseerd is nog nader uit te werken met het COA. Onderwijs (VO), gezondheidszorg, inburgering en participatie kunnen centraal worden aangeboden; onderwijs (PO), sport en welzijn lokaal.

Afhankelijk van de (fysieke) huisvestingsmogelijkheden, is het uitgangspunt dat gemeenten zoveel mogelijk de eigen opvang doelstelling realiseren.

Naar voorbeeld van de gemeente en de provincie Utrecht zouden we dit moeten uitwerken als een bieding, een concrete package-deal aan COA en de PRT.

We realiseren in het Rijk van Nijmegen een regionale opvangorganisatie voor asielzoekers in Nederland, in combinatie met een regionale doorstroomlocatie voor statushouders, onder de voorwaarden:

- financiering en bekostiging door het rijk;
- beschikbaarheid capaciteit en deskundigheid;
- een organisatievorm die aansluit bij de al bestaande overlegstructuren in het Rijk van Nijmegen;
- dat de taakstellingen huisvesting statushouders (volledig) worden gerealiseerd met asielzoekers die in deze regionale organisatie worden opgevangen.

Geldende wet- en regelgeving

Richting het COA is de vraag hoe wij ons moeten verhouden tot de duurzaamheidseisen die zij stellen aan nieuwe locaties voor opvang. Deze lijken nu een snelle ontwikkeling in de weg te staan en de vraag is of hiervan afgeweken kan worden. Daarmee kan het perspectief van 3 jaar worden opgerekt naar 5 en langer. Deze vraag geldt ook voor de omgevingsdiensten en veiligheidsregio's (brandweer). Veiligheid staat voorop, daarmee valt niet te marchanderen. Maar het is de vraag of doel (veiligheid) en middel (maatregelen hiertoe) in balans zijn met het doel waarvoor zij worden ingezet: snel opvang bieden voor een korte periode.

Dat geldt ook planologische aspecten: vaak past een opvang niet binnen het geldende bestemmingplan. Wijziging van een bestemmingsplan is een langdurige procedure, zeker als bezwaar en beroep worden aangetekend.

Aanbod vanuit rijk en provincie

Wij worden regelmatig gewezen op en herinnerd aan reikende handen en middelen vanuit rijk en provincie. Daar zijn wij ook blij mee, we zetten samen onze schouders eronder. Waar wij voor pleiten is het proces om te keren: gemeenten staan 'met de poten in de klei' en weten het beste waaraan behoefte is. Wij adviseren om minder aanbodgericht te werken en meer vraaggericht.